

Vájikrá (Sábát Záchor) – Áldozati Rend

Vájikrá Hetiszakasz tartalma ויקרא

Szakaszunk – Vájikrá (3Mózes 1:1-5:26.) – Mózes harmadik könyvének (Leviticus) első része, az áldozati renddel foglalkozik. Felsorolja a különböző áldozatokat, ki hozza őket és miért. Lényegük a vétkes ember bűnbánata és vezeklése.

Az **Örökkévaló** megszólítja **Mózes**t a **Találkozás Sátrából**, és elmondja neki a **Szentélyben** hozott állat és lisztáldozat törvényeit. Ezek közé tartoznak a következők: – (3Mózes 1:1.)

A „**égőáldozat**” (olá), amely teljes egészében felszáll Istenhez az oltár tetején égő tűz révén; – (3Mózes 1:2–17.)

Ötféle lisztáldozat (minchá), amely **finomlisztből**, olívaolajból és **tömjénből** készül; – 3Mózes 2.

A „**békeáldozat**” (slámim), amelynek húsát, miután egyes részeket az oltáron elégettek, más részeket pedig a **kohánitáknak** (papoknak) adtak, maga az áldozathozó fogyasztott el; – (3Mózes 3.)

A „**vétekáldozat**” (chátát) különböző fajtái, amelyeket a nem szándékosan elkövetett vétkekért való engesztelésül hoz a vétkező **főpap**, az egész közösség, a király vagy az átlag zsidó; – (3Mózes 4.)

A „**bűnáldozat**” (ásám), amelyet olyasvalaki hoz, aki a **Szentély** valamely megszentelt tárgyát nem szándékosan profán célra használja, vagy aki bizonytalan, hogy vajon áthágott-e valamilyen isteni tilalmat, vagy azáltal követ el „**hűtlenséget az Örökkévaló ellen**”, hogy hazugul esküszik, így károsítva meg felebarátját. – (3Mózes 5–11.)

שבת שלום

Chaim Shaul rabbi: A micvák lényege

Nem a tfilin, a sábesz, vagy a kipur – a Vájikrá hetiszakasza a micvák lényegéről szól.

A Tóra öt könyvre való felosztása nem véletlenszerű, sőt még csak nem is a hosszú szöveg felhasználóbarát verziója. Minden egyes könyvnek megvan a maga egyedülálló témája, amivel foglalkozik. Rambam elmagyarázza, hogy a Vájikrá (Leviticus) könyv, amit most szombaton kezdünk olvasni, a micvák lényegéről szól. Noha a másik négy könyvben is tanulhatunk a micvákról, azok véletlenszerűen vannak felelőlegesen, a történetmesélés részeként. Ebben a könyvben azonban közvetlenül a parancsolatokkal foglalkozunk.

Megértve a tényt, miszerint ez a parancsolatok könyve, egyből azt gondolnánk, hogy elsőként a zsidó emberek mindennapjait szabályozó alap micvákat találjuk benne - ima, tfilin, mezuzá, kóserság, szombat - ezeket képzelnénk az első helyre, igaz?

Meglepő módon azonban a könyv a Mikdás idők áldozataival kapcsolatos szabályok hosszas leírásával kezdődik. Felmerül bennünk a kérdés, hogy miért foglalkozik ilyen részletesen olyan micvákkal, melyek 1: nem állandó részesei a zsidó mindennapoknak – már kétezer éve nem lehet őket teljesíteni és 2: nem is voltak egy átlagos zsidó mindennapi életének részei, akkor sem, amikor Jeruzsálembe mentek áldozatot bemutatni, mert csak egy évben háromszor kellett menni.

Ha közelebbről vizsgáljuk ezen micvák mélyebb értelmét, rájövünk, hogy ezek az áldozatok magukban rejtik a parancsolatok belső lényegét, sokkal inkább, mint bármely más micva.

Az állatok tele vannak szenvedéllyel és pillanatnyi vágyakkal, indulatokkal, nem gondolkodnak az életükön, sem a jövőjük építésén, sem a tanuláson, felemelkedésen. Az állatnak az érzései irányítják az elméjét, korlátozott kognitív képességei segítik, hogy kialakítsa napirendjét. Ezzel szemben az ember képes uralkodni az érzésein, ha arra van szükség, hogy egy célt elérjen. Ilyenkor megfontoltan képes cselekedni ahelyett, hogy pillanatnyi vágyait azonnal kielégítené. Ugyanakkor, meg kell mondanom, minden ember állatnak születik, akinek szüksége van kívülről jövő tanításra és belső munkára, fejlődésre ahhoz, hogy igaz emberré váljon.

Az emberré válás – az emberség szó legigazibb értelmében – egy igazán magasztos cél. A világ annyival kellemesebb és hívogatóbb hely lenne, ha minél több ember törekedne aktívan ennek a célnak az elérésére.

Az állatáldozat micvája segít nekünk megérteni az emberré válás üzenetét. Szimbolikusan így kapcsolódhat össze az állatból lett ember a teremtőjével. Így haladja meg állatias tulajdonságait és fordul a szentség felé, megszentelődik, és felmagasodik, az emberré válás a szent emberré válással teljesedik be. Így zárul be a kör – az isteni teremtmény, aki kezdetben állat volt, átváltozik, újra isteni/szent lesz.

Az állati viszonyok isteni viszonyokká alakítása – pontosan ez az állatáldozat lényege. Fognak egy állatot és az istenhez való közeledés és áldozathozatal útján megszentelik őt.

Az áldozatokkal kapcsolatos micvák, melyekkel könyvünk elkezdődik, megadják az egész könyv különleges hangulatát, és megvilágítják a parancsolatok legfőbb célját.

Rabbi Jonatan Sacks: A bűn dimenziói

Hetiszakaszunk, amely különböző áldozatokkal foglalkozik, egy hosszabb részt szentel a „chattatnak”, a bűnért hozott áldozatnak, amelyet különböző személyek hoztak: először a főpap (3Mózes 4:3-12), majd a közösség egésze (3Mózes 4:13-21), majd egy vezető (3Mózes 4:22-26) és végül egy egyszerű egyén (3Mózes 4:27-35).

Az egész szakasz furcsán hangzik a mai fülnek, nemcsak azért, mert a **második templom lerombolása** óta, majdnem **két évezred** óta nem mutattak be áldozatokat, hanem azért is, mert nehéz megértenünk magát a bűn és az engesztelés fogalmát, ahogyan azt a **Tóra** tárgyalja.

A rejtély az, hogy azok a bűnök, amelyekért áldozatot kellett hozni, azok voltak, amelyeket véletlenül, követtek el. Vagy a bűnös elfelejtette a törvényt, vagy valamilyen lényeges tény. **Egy mai példával élve:** tegyük fel, hogy **sábátkor** csörög a telefon, és ön felveszi. Csak akkor lennél köteles bűnért áldozatot bemutatni, ha vagy elfelejtetted a törvényt, hogy **sábátkor** nem szabad felvenni a telefont, vagy elfelejtetted azt a tény, hogy aznap **sábát** van. Ha egy pillanatra azt hitte, hogy péntek vagy vasárnap van. Tehát a bűnöd véletlen volt.

Ez az a fajta cselekedet, amelyet egyáltalán nem szoktunk bűnnek tekinteni. Ez egy hiba volt. Elfelejtette. Nem akartál semmi rosszat tenni. És amikor rájössz, hogy véletlenül megszegted a **sábátot**, inkább megbánást érzel, mint büntudatot. Sajnálod, de nem érzed magad bűnösnek.

Úgy gondolunk a bűnre, mint valamire, amit szándékosan tettünk, talán engedve a kísértésnek, vagy a lázadás egy pillanatában. Ezt nevezi a **zsidó jog bibliai héberül be-zadon-nak**, vagy **rabbinius héberül be-meqid-nek**. Ez az a fajta cselekedet, amelyről azt gondolnánk, hogy bűnért való áldozatot követel. De valójában egy ilyen cselekedetért egyáltalán nem lehet áldozattal vezekelni. **Hogyan értelmezzük tehát a bűnért való áldozatot?**

A válasz az, hogy három dimenziója van a helytelen cselekedeteknek **köztünk** és **Isten** között. **Az első a büntudat és a szégyen.** Amikor szándékosan és szándékosan vétkezünk, belsőleg tudjuk, hogy rosszat tettünk. A lelkiismeretünk - **Isten hangja az emberi szívben** - azt mondja nekünk, hogy **rosszat tettünk.** Ez történt **Ádámmal** és **Évával** is az **Édenkertben**, miután vétkeztek. **Szégyent** éreztek. Megpróbáltak elbújni. Az ilyen szándékos, tudatos, szándékos bűnre az egyetlen megfelelő erkölcsi válasz a **tesuvah**, a **bűnbánat**. Ez magában foglalja (a) a **büntudatot**, **karatát**, (b) a **gyónást**, **vidui**, és (c) a **kabbalat he-atidot**, az **elhatározást**, hogy soha többé nem követik el a bűnt. Az eredmény a **selichah umechilah**, **Isten** megbocsát nekünk. A pusztá áldozat nem elég.

Van azonban egy második dimenzió is. A **büntudattól** és a **felelősségtől függetlenül**, ha bűnt követünk el, objektíve átléptünk egy határt. A **chet** szó azt jelenti, hogy **eltévelyedni**, **eltévedni**, **letérni a helyes útról**. Olyan cselekedetet követtünk el, amely valamilyen módon megbontja a világ erkölcsi egyensúlyát. **Egy másik világi példával élve, képzeljük el**, hogy az autónknak hibás a sebességmérője. Rajtakapják, hogy **50 mérföld/órás** sebességgel hajt egy **30 mérföld/órás** zónában. Azt mondd a rendőrnek, aki megállít, hogy nem tudtad. A sebességmérőd csak **30 mérföldet** mutatott. Lehet, hogy megérti, de ettől még megszegted a törvényt. Átlépte a sebességkorlátozást, bár tudtán kívül, és meg kell fizetnie a büntetést.

Ez a bűnért való felajánlás. Shimshon Raphael Hirsch rabbi szerint ez a **gondatlanságért járó büntetés.** A **Sefer Ha-Chinuch** szerint ez egy **nevelő és megelőző intézkedés.**

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Rabbi Jonatan Sacks: A bűn dimenziói

A **cselekedetek** a judaizmusban az elme edzésének a módját jelentik. Az a tény, hogy áldozathozatallal kellett megfizetni az árát, a jövőben nagyobb odafigyelésre készítet.

Izsák Arám rabbi (aki a 15. században élt Spanyolországban) szerint a **különbség** a **szándékos** és a **nem szándékos bűn** között az, hogy az előbbi esetben a **test és a lélek egyaránt hibás**. A nem szándékos bűn esetében csak a test volt hibás, a lélek nem. Ezért segít a testi áldozat, hiszen csak a test fizikai cselekedete volt a hibás. A testi áldozat nem tud jóvá tenni egy szándékos bűnt, mert nem tudja helyrehozni a lélekben lévő hibát.

Amit az áldozat elér, az a **kapparah**, nem a megbocsátás, mint olyan, hanem a bűn „**befedése**” vagy eltörlése. Noénak azt mondták, hogy **"fedje be" (ve-chapharta) a bárka felületét szurokkal (1Mózes 6:14)**. A **Bárka fedelét a Sátorban kapporetnak nevezték (3Mózes 25:17)**. Ha egy bűnt szimbolikusan letakartak, az megbocsátatik, de ahogy a **Malbim rámutat, ilyen esetekben a megbocsátás igéje, s-l-ch, mindig passzívumban áll (veniszlach: 3Mózes 4:20, 4Mózes 4:26, 4Mózes 4:31)**. A megbocsátás nem közvetlen, mint a bűnbánat esetében, hanem közvetett, az áldozat következménye.

A bűn harmadik dimenziója az, hogy **beszennyez. Foltot hagy a jellemen. Ézsaiás Isten jelenlétében úgy érzi, hogy "tisztátalan ajkai vannak" (Ézs. 6:5)**. Dávid király így szól Istenhez: **„Moszatok meg engem alaposan vétkeimtől, és tisztítsatok meg bűneimtől” – „me-chatati tahareni” (Zsoltárok 51:4)**.

Jom Kipurról a Tóra azt mondja: „Azon a napon engeztelés lesz értetek, hogy megtisztuljatok (letaher etchem). Akkor az Úr előtt tiszták lesztek minden bűnötökből.” (3Mózes 16:30)

Ramban azt mondja, hogy ez a bűnért való áldozat logikája. Minden bűnnek, még a véletlenül elkövetettnek is, következményei vannak. Mindegyik **„foltot hagy a lelkén, és foltot képez rajta, és a lélek csak akkor alkalmas arra, hogy találkozzon Teremtőjével, ha megtisztult minden bűntől” (Rámbán a 3Mózes 4:2-höz)**.

A bűnért való áldozat eredménye a **tehora**, a **megtisztulás**, a **megtisztulás**. A bűnért való áldozat tehát nem a bűnösségről szól, hanem a vétkek más dimenzióiról. A nyugati civilizáció egyik furcsa vonása - részben a páli kereszténységnek, részben pedig **Immanuel Kant** filozófus hatásának köszönhetően -, hogy hajlamosak vagyunk az erkölcsről és a spiritualitásról úgy gondolkodni, mint olyan kérdésekről, amelyek szinte kizárólag az elmével és annak indítékaival kapcsolatosak. Tetteink azonban nyomot hagynak a világban. És még a nem szándékos bűnök is hagyhatnak bennünk olyan érzést, hogy beszennyeződünk.

A bűnért való áldozat törvénye arra emlékeztet bennünket, hogy akaratlanul is árthatunk, és ennek pszichológiai következményei lehetnek. A dolgok helyrehozásának legjobb módja, ha áldozatot hozunk: olyasmit teszünk, ami valamibe kerül nekünk. Az **ókorban** ez a **templom oltárán** felajánlott áldozat formájában történt. Manapság ennek legjobb módja, ha pénzt adunk jótékonyági célra (**tzedakah**), vagy ha jótékonykodunk másokkal (**chessed**). A **Próféta** mondta ezt régen, **Isten** nevében: **„Mert én szerető kedvességre vágyom, nem pedig áldozatra.” (Hósea 6:6)**

A szeretet és a kedvesség helyettesíti az áldozatot, és a régi idők bűnös áldozatához hasonlóan segít megjavítani azt, ami a világban és a lelkünkben eltört.

Raj Tamás:

Bibliaiskola

„TEJJEL-MÉZZEL FOLYÓ KÁNAÁN”

Miért nem juthatott Mózes az Ígéret Földjére?

A közismert **bibliai szállóige** már az **égő csipkebokor** jelenetében előfordul. **„Felhozlak benneteket Egyiptom nyomorúságából, a kánaáni... országába, a tejjel-mézzel folyó országba”** (Mózes II. könyve, 3. fejezet 17. vers). A kifejezés ezután még nagyon sokszor szerepel a **Szentírásban**, s nem csupán **Isten** és **Mózes** említik így **Kánaánt**, hanem maga a nép. Sőt, még jóval a honfoglalást követően is előfordul, például **Jeremiás próféta beszédjeiben**: **„Nekik adtad (Istenem) ezt az országot, ahogy megesküdtél őseiknek, hogy nekik adod, a tejjel-mézzel folyó országot”** (Jeremiás könyve, 32. fejezet 22. vers).

Mindebből az is következik, hogy a szállóige nem pusztán álomkép volt, nem egyszerű toposz, hanem konkrét valóság, hiszen máskülönben a megvalósulás (**az oda érkezés**) után nem emlegették volna tovább. Fel kell tételeznünk, hogy a **Szentírás** olyan tejre és mézre gondol, amely nem állati eredetű, nem igényel emberi munkát, fáradságot, hanem a természet (**az ország**) maga nyújtja azokat lakói számára. És valóban létezett ilyen áldás **Kánaán (Izrael)** földjén! Az ott egyébként nem őshonos kókuszhoz hasonló gyümölcs és az **észak-izraeli** erdőkben található gyantaméz lehetett a legenda alapja, amelyek ételt és italt szolgáltatottak a megfáradt vándornak. Ennek bizonyítéka egyébként az is, hogy a **Biblia** több helyen, egyéb jellegzetes **izraeli** terménnyel (**gabona, must, olaj, olajbogyó**) együtt említi ezeket, például a (**Királyok II. könyve, 18. fejezet 32. versében, vagy a Krónikák könyve, 31. fejezet 5. versében**).

Amikor **Mózes kémeket (valójában hírszerzőket)** küldött **Kánaánba**, jól tudta, hogy útjuk a **szőlő- és gyümölcszüret** idejére esik, ezért felszólította őket, hozzanak magukkal az ország terméséből. A **kémek (a legenda szerint csupán Káleb, akinek később ez lett a birtoka)** eljutottak **Hebron** vidékére, az **ősapák sírjához**. A város közelében, a **„szőlőfürt völgyéből”**, egy nagyméretű fürtöt hozta, amelyet — mint közismert — ketten emeltek vállukra, s ez nyilván a sivatagban várakozó nép körében nagy ámulatot keltett. **„Egy szőlővesszőt szakítottak onnan, (termő) szőlőfürttel, ketten vitték azt egy rúdon, a vállukon, (valamint) gránátalmát és fügét”** (Mózes IV könyve, 13e. fejezet 23. vers).

Csakhogy más híreket is hoztak magukkal a **kémek**, szavaik megrettentették és fellázították a népet. Azt hangoztatták, hogy erős népekkel, fallal körülvett városokkal, sőt, óriásokkal is találkoztak: **„Erős a nép, amely az országot lakja, a városok nagyon meg vannak erősítve, és az óriások fiait is láttuk ott”** (ugyanott, 28. vers).

Raj Tamás:

Bibliaiskola

Miért lepődtek meg oly nagyon a kémek a kánaáni városok kőfalain, s miért gondolták azt, hogy óriásokkal találkoztak? Egyiptomot északról a Földközi, keletről a Vörös tenger védte, ahol pedig nem volt természetes határ, ott igen erős katonai őrség biztosította az országot a nem kívánatos jövevények beáramlása ellen. Ezzel szemben Izrael (Kánaán) népek és hadseregek átvonulási területe volt, így az ott kialakult városállamok kezdettől fogva erős fallal vették körül magukat. A kánaáni városokba a jövevényeket általában be sem engedték, a piac is többnyire a városkapu előtt, a nyílt téren zajlott.

Még nagyobb meglepetést jelentett a hírszerzőknek, hogy a falon belül emeletes házakat láttak. Erre azért volt szükség, mert új építési hely már nem akadt, ezért a házakra emeletet húztak. Egyiptomban erre nem volt szükség, hiszen bőven akadt hely az építkezésekre. A sivatagból érkezett ember, aki életében nem látott emeletes házat, s mivel a városba be nem léphetett, a környező dombokról nézve mit gondolhatott? Nyilván, óriások lakják e házakat, hiszen látszólag nem férnek el egyetlen szinten! Úgy érezték, eltörpülnek e városok látványához képest. „Olyanok voltunk a saját szemünkben, mint a sáskák, és férgek voltunk az ő szemükben” (ugyanott, 33. vers).

A fenti hírek miatt kitört lázadás okán Mózes sem juthatott be végül az ígéret földjére. **Mi volt Mózes bűne, elvégre - a Biblia szavai igazolják — Isten parancsára cselekedett, aki még azt is előírta, kik legyenek a hírszerzők?** A népvezér négy kérdésben fogalmazta meg a kémek feladatát:

1. „Milyen a nép... erős-e, vagy gyenge”?
2. „Milyenek a városok..., nyitottak, vagy megerősítettek”?
3. „Milyen a föld, kövér-e, vagy sovány”?
4. „Hozzatok a föld terméséből”!

(ugyanott, 18-20. vers)

Az utóbbi kettő — mint tudjuk — jó kérdés volt, a többi azonban nagyon elhibázott. **Mózesnek**, noha életében ő sem járt az ígéret földjén, ám mivel Egyiptomban, a fáraó házában tanult, tudnia kellett, hogy Kánaánban a városokat mind erős fallal vették körül, s hogy emeletes házaik is vannak! Inkább fel kellett volna készítenie a kémeket az általuk soha nem tapasztalt látványra, így elkerülhették volna a lázadást, s a hírszerzők jó kérdésekre jó választ hozhattak volna.

LITTNER GYÖRGY: AZ IKREK (ÉZSAU ÉS JÁKOB) MAI SZEMMEL XIV.

A TÖRTÉNET JÁKOB SZERINT

Ráhel és **Lea** nagyon szerették egymást, ezért tisztességesen megosztottak egyetlen férjükön, **Jákobon**, hogy melyik éjjel ki kivel fog aludni. A dolog probléma nélkül ment is rendesen.

Ráhel és a szolgálója nagy egyetértésben nevelték **Jákob** fiát, **Dánt**. Annyira jól ment minden, hogy úgy döntöttek legyen **Dánnak** is testvére, ezért **Ráhel** ismét beküldte **Jákobot** a szolgálójához **Bilhához**:

„És Bilha, Ráhel szolgálója, újra viselős lett és szült egy második fiút Jákobnak, akit elneveztek Naftalinak.”

Lea, miután nem tudott több gyermeket szülni, követte a húga módszerét. Neki is volt egy szolgálója **Zilpa**, akihez ő is beküldte a férjét, **Jákobot**.

„És Zilpa, Lea szolgálója szült Jákobnak fiút, akit elneveztek Gádnak. És szült Zilpa, Lea szolgálója egy második fiút Jákobnak, akit elneveztek Ásernak.”

Reuben, **Lea** elsőszülött fia szeretett túrázni. Felfedezte a környéket, és sok ismeretlen dolgot talált. Az egyik útján észrevett egy mandragóra bokrot. Ezt a néphagyomány elnevezte szerencsegyökérnek. Jóízűen vett a bogyókból néhányat, majd a legszebbeket elvitte édesanyjának, **Leának**. **Ráhel** meglátta a mandragórákat, nagyon megkívánta és így szólt a nővéréhez **Leához**:

„Adj nekem, kérlek, fiadnak mandragóráiból. És ő mondta neki: Vajon kevesel-e, hogy elvetted tőlem férjemet, még elvennéd fiam mandragóráit is? És Ráhel szólt: háljon veled ma éjjel, fiadnak mandragóráiért.”

Az üzlet megkötött, **Ráhel** egy pár szem mandragóráért lemondott arról, hogy a férjével, **Jákobbal** töltse az éjszakát, pedig most ő volt a soros. **Lea** már nagyon várta **Jákobot** eléje ment és mondta:

„Hozzám jöjj be, mert bérbe vettelek fiam mandragóráiért.”

Jákob engedelmesen ment **Leával**, rosszul esett neki, hogy **Ráhel** néhány szem gyümölcsért eladta őt **Leának**. Szerelmesen töltötték együtt az éjszakát. Az Örökkévalónak sem tetszett ez a dolog, ezért megnyitotta **Lea** már meddő méhét, hogy a meddő **Ráhelt** figyelmeztesse hibájára. A szerelmes éjszaka következményeként **Lea** szült egy fiút, akit elneveztek **Jiszakárnak**. Sőt, később, amikor ismét **Lea** volt a soros újra viselős lett és megszülte hatodik fiát is: **Zebulont**.

LITTNER GYÖRGY: AZ IKREK (JÁKOV ÉS ÉZSAU) MAI SZEMMEL XIV.

Következett egy újabb szülés, de ezúttal leány sikerült, akit **Dinának** hívtak, és **Ráhelnek** még mindig nem volt gyermeke.

Az **Örökkévaló** számára nincs lehetetlen, azt gondolta most már elérkezett az idő, és az eddig terméketlen **Ráhel** is szült egy fiút: **Józsefet**.

És Isten megemlékezett Ráhelről és megnyitotta méhét. Viselős lett, fiút szült: Józsefet.”

Jákob, ahogy a fiai kezdtek felcseperedni, magával vitte őket, és keményen dolgoztatta. Megtanította nekik a nomád állattenyésztés minden csínját-bínját.

Ráhel látta a fiúkat, ahogy megkeményedtek a munkától, és nagyon féltette **Józsefet**, hogy majd ő is sorra fog kerülni. Leült **Jákobbal** beszélni, és könyörgött neki, hogy az angyalarcú gyönyörű fiút kímélje meg a természet viszontagságaitól, és a nehéz testi munkáktól. Majd ő megtanítja mindenre, amit egy fiúnak tudnia kell az életről. **Jákob** belenézett **Ráhel** gyönyörű könyörgő szemébe, és nem tudott neki ellenállni. Természetesen **Józsefet** megkímélte a pásztorkodástól.

Ráhel megtanította mindenre, amit szerinte egy ilyen szépfiúnak tudnia kell az életről. Elmagyarázta, hogyan kell ápolnia a testét, hogy mindig csinos legyen, hogyan kell egy szép ruhát viselni és még több ilyen fontos dolgot. Beszélt neki az **Örökkévalóról**, de megmutatta a kis **teráfimjait**, a szobrocskákat is, akik segítenek neki az apróbb dolgokban. **Ráhel** értett az álmok fejtéséhez is, és megtanította fiát, **Józsefet** az egyszerűbb álmok megfejtésére.

Összesítve, **tizennégy év alatt Jákobnak Lea szült hat fiút, Ráhel egy fiút és a két szolgáló kettőt-kettőt**, tehát **összesen tizenegy fiú és egy leány** volt a családban. Lehetséges, hogy születtek még leányok is a családban, de a **Tóra** ezt nem tartotta lényegesnek, hiszen később nem lesz semmiféle szerepük a család életében.

Ráhel boldog volt, hogy sikerült neki is egy fiút szülni, de nagyon szeretett volna még egy fiúgyermeket, így könyörgött az **Örökkévalóhoz**:

„Adjon az Örökkévaló nekem még egy másik fiút.”

Az **Örökkévaló** meghallotta **Ráhel** kérését, de nem siette el a dolgot. Úgy döntött, hogy majd csak akkor fog **Ráhel** szülni, amikor az **Örökkévaló** számára is megfelelő lesz az időpont.

A következő számban folytatjuk a kalandot....

Zsidóüldözések: A középkori zsidóüldözések Európában IV.

Kölnben az érseknek sikerült megakadályozni az összes zsidó meggyilkolását, de például a **neussi, elleri, xanteni, kerpeni** zsidókat **kiirtották**. A **mörsi** és az **aldenahri** zsidók inkább öngyilkosok lettek, mintsem, hogy a keresztséget felvéve megmeneküljenek. **Emicho** egyik vezére, **Volkmar júniusban** már a **prágai** zsidókat öldökölte, majd **Nyitra** következett volna, de a **magyarok** nem tűrték, hogy országukban rablóhadak garázdálkodjanak, és szétverték a kereszteseket. Egy másik sereget a **király, Könyves Kálmán (1095-1116)** vezette hadak zúztak szét. **Emichot** már be sem engedték az országba. A keresztes vezér erre a **mosoni Duna-hidat** kezdte ostromolni, de az ő csapatait is szétoszták.

Hasonló pusztításokra került sor a **második hadjárat (1146-1148)** során is, amikor a **keresztesek német és észak-francia zsidó közösségekre rontottak**. **Carentanban** szabályos utcai harc alakult ki a zsidók és a keresztesek között, de a zsidó ellenállást véresen leverték. A **harmadik keresztes hadjárat (1189-1192)** előestéjén a felkorbácsolt **zsidó- és mohamedánellenes** érzelmek **Londonban** gyilkosság-sorozattá fajultak. A frissen megkoronázott király, **Oroszlán-szívű Richárd** kivégeztette a **főkolomposokat**, ám miután elhagyta **Angliát**, hogy csatlakozzon a hadjáratához, a támadások újra indultak. A **norwichi és stanfordi** zsidó közösségek elpusztítása után a **yorki zsidók lemészárlása** következett (**1190. március**). A várba húzódó túlélők a tömeges öngyilkosságba menekültek. Néhányan hajlandóak voltak megkeresztelkedni, ám az ostromlók őket is megölték.

A fekete halál

A **14. század** közepén még a keresztes hadjáratoknál is nagyobb kataklizma rázta meg **Európa** zsidóságát. A **század első felében rossz idők jártak**. A **mezőgazdasági technika fejlődése lelassult**, a földek kimerültek és a **klíma is megváltozott**, általános lehűlés kezdődött.

A **terméshozamok csökkentek**, a **népszaporulat viszont nőtt**, így **1315-től** gyakran ütötte fel **éhínség** a fejét. Az általános válság azzal tetőzött, hogy **1347-ben Itáliában** megjelent a **pestis**, amelyet **genovai hajósok** hurcoltak be a **Krím-félszigetről**. Az **orvostudomány** tehetetlen volt az ismeretlen kórral szemben, amely iszonyú pusztítást végzett a leromlott fizikai állapotú népességben:

Zsidóüldözések: A középkori zsidóüldözések Európában IV.

1347. és 1350. között Európa lakosságának mintegy 40-45 %-a, körülbelül 30 millió emberáldozatul esett a pestisnek.

Bár a zsidókat éppúgy pusztította a „**fekete halál**”, mint a keresztényeket, hamar lábra kapott a vélekedés, hogy a járványt a zsidók okozták. A kínpadra vont zsidók „**bevallották**”, hogy valóban ők mérgezték meg a kutakat. Az **összeesküvés-elmélet** szerint az egész kontinenst behálózó zsidó szervezkedést **Spanyolországból** irányították, itt készítették el **pókokból, békákból, keresztények szívéből és megszentelt ostyából a halálos mérget**, amelyet aztán **Európa vizeibe öntöttek**. A cél állítólag a keresztények kiirtása lett volna. Ehelyett majdnem az európai zsidóságot irtották ki. Hiába hangoztatta **VI. Kelemen pápa, IV. Károly német-római császár, IV. Péter aragóniai király** és mások, hogy a **kút-mérgezés vádja koholmány**. Az **apokaliptikus (végítélet-szerű)** időkben, amikor a közrend amúgy is megszűnőben volt a járvány miatt, a józan szó süket fülekre talált, és a zsidók házai lánggra lobbantak. Mintegy **350 zsidó közösség** pusztult el **Európa-szerte, főleg Ausztriában, Németországban, Spanyolországban és Franciaországban**, de lemészárolták a zsidókat például **Svájcban** is. A megkeresztelkedés gyakran megmentette az üldözötteket, de viszonylag kevesen maradtak életben ilyen áron.

A helyi hatóságok sokszor megpróbálták megfékezni az őrjöngő, fosztogató, gyilkoló tömeget, hiszen más sem hiányzott nekik a vészterhes időkben, mint a zűrzavar, de tehetetlenek voltak. Máshol éppen a hivatalos vezetők álltak az öldöklés élére. **Strasbourgban** például a polgárok lecserélték a zsidókat védő városi tanácsosokat, az új vezetés pedig **máglyára küldött kétezer helyi zsidót**. A kivégzéssel kapcsolatban fontos tényezőre világított rá egy korabeli történetíró: „**A pénz ölte meg a zsidókat. Ha szegények lettek volna és az urak nem tartoztak volna nekik, nem égették volna meg őket.**” A támadások természetesen fosztogatással jártak, de a meggyilkoltak javainak elrablása mellett az anyagi haszonszerzésnek volt egy másik aspektusa is. A zsidók legnagyobb adószámai gyakran a nemesség soraiból kerültek ki. A magas társadalmi presztízsű, befolyásos, ám eladósodott nemesek sokszor az antiszemita megmozdulások élére álltak, hogy megszabaduljanak nemkívánatos hitelezőiktől.

Folytatjuk...

MISNÉ TORÁ – A ZSIDÓ JOGTÁR

I. RÉSZ

Maimonidész előszava a Misnához írt kommentárjaihoz (részletek)

Maimonidész ebben a munkájában világosan elénk tárja a Talmud eredetét, célját, módszerét és szellemét. Alapvető fontosságú műve klasszikussá vált, és olyan alapvető fontosságú témákat tárgyal, mint a például, hogy a rabbiknak joguk van-e hozzátenni a Tóra eredeti törvényeihez; hogy miért jegyezték föl folyamatosan a Talmudban a zsidó törvény elfogadott szabályaival kapcsolatos nézeteltéréseket, és hogy mi a megfelelő megközelítési módja a bibliai versek és a bonyolult Ágádá rabbinikus értelmezésének. A fejezetek felosztása, megszámozása és címe a szerkesztő munkája.

A szóbeli hagyomány eredete

Tudnunk kell, hogy minden egyes **micvához**, amit a **Szent – áldott legyen!** – adott **Mose Rábénunak (Mózes, a mi Tanítónk)**, béke reá, Magyarázatot is adott neki. Az **Örökkévaló** elmondta **Mózesnek** a **micvát**, és utána meg is magyarázta, kifejtette a lényegét és a **Tóra verseibe** foglalt összes bölcsességet. **Mózes** a következőképp tanította a népnél a **Tórát**: **Mózes** belépett a sátorba, őt **Áron** követte elsőként. **Mózes** egyszer elmondta neki a **micvát**, és megtanította neki a lényegét, ahogyan neki megtanított. **Áron** később **Mózes** jobbjára húzódott. Ezután **Áron fiai, Eleázár és Itámár** léptek be, és **Mózes** nekik is elmondta azt, amit **Áronnak**. Ezután visszahúzódtak: az egyik **Mose Rábénutól** balra ült le, a másik **Árontól** jobbra. Ezután jött a **Hetven Vén**, és **Mózes** ugyanúgy kitanította őket is, amiképpen **Áront** és a két fiát. Ezután bejött a nép és mindazok, akik a **Hásémet** keresték, és **Mózes** előadta nekik a **micvát**, míg végig nem hallgatták ajkairól. Látjuk, hogy **Áron** minden **micvát** négyszer hallott **Mózes** ajkairól; a **fiai** háromszor; a **Vének** kétszer; a többiek pedig egyszer. **Mózes** ezután visszavonult, és **Áron** minden jelen lévővel ismertette a tanult **micvát** – amit, mint említettük, négy ízben hallott **Mózes**től – és elmagyarázza. **Áron** ezután visszahúzódtak; fiai ekkor már négyszer hallották a **micvát**: háromszor **Mózes**től, és egyszer **Árontól**. **Eleázár és Itámár** **Áron** visszahúzódása után ismertette a **micvát**, megtanította minden jelen lévőnek, és befejezte az oktatást. Látjuk, hogy a **Hetven Vén** négyszer hallották a **micvát**: kétszer **Mózes**től, egyszer **Árontól**, és egyszer **Eleázártól** és **Itámártól**. Ezután a **Vének** is ismertették és elterjesztették a nép közt a **micvát** – egy-szer. Látjuk, hogy az egész gyülekezet négyszer hallotta a **micvát**: egyszer **Mózes**től, egyszer **Árontól**, harmadszorra **Áron** faitól, és negyedszerre a **Vénektől**. Ezután a nép minden tagja egymást tanította úgy, ahogy **Mózes** ajkairól hallotta, és emlékeztetőket írtak (**maguknak**) a **micváról**. A **Tisztségviselők** ezután **Izrael** széle-hosszát beutazták, és addig tanították és magyarázták a **micvát**, míg mindenki pontosan és folyékonyan nem tudta. Ezek után ismertették velük az **Örökkévalótól** kapott, szóban forgó **micvához** szükséges magyarázatokat, amelyek sok különféle tárgyra vonatkoztak. A **micva** ezáltal írásba foglaltatott, **Szóbeli Hagyománya** pedig az emlékezetbe vésődött. Rabbijaink egy Brájtá-ban (**Szifrá 3Mózes 25:1.**), azt mondták: A vers szerint (**3Mózes 25:1.**) „**És szólt az Örökkévaló Mózeshez a Szináj hegyén...**”, majd ismerteti a **Smíta törvényeit**. Már most mire tanít minket a „**Szináj hegyén**” kitétel?

Hát nem tudott dolog-e már, hogy az egész Tóra a Szináj hegyén mondatott el (**3Mózes 27:24.**)? A Tórában azonban ennek ellenére **sincs fölösleges közlés!** A kifejezés azért áll itt, hogy rámutasson: amiképpen látjuk, hogy a **Smíta** általános törvényei a részleteikkel és feltételeikkel együtt a **Szináj hegyén** mondatottak el, ugyanúgy minden **micva** általános törvényei, részletei és feltételei is a **Szináj hegyén** mondatottak el.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ב

NAGY FUVAROS UTCAI TEMPLOMKÖRZET IMAREND 2024. MÁRCIUS 1. – 31.

1.	péntek		Gyertyagyújtás: 17.11	7.00	17.15	21.
2.	szombat	KI TISZÁ	Vége: 18.17	8.00	17.30	22.
3.	vasárnap			8.00	17.15	23.
4.	hétfő			7.00	17.15	24.
5.	kedd			7.00	17.15	25.
6.	szerda			7.00	17.15	26.
7.	csütörtök	<i>Jom Kippur Kótajn</i>		7.00	17.15	27.
8.	péntek		Gyertyagyújtás: 17.21	7.00	17.30	28.
9.	szombat	VÁJÁKHÉL - Újhold hirdetés SÁBÁT S'KÁLIM	Vége: 18.27	8.00	17.45	29.
10.	vasárnap	<i>Újhold 1.</i>		8.00	17.30	30.
11.	hétfő	<i>Újhold 2.</i>		7.00	17.30	1.
12.	kedd			7.00	17.30	2.
13.	szerda			7.00	17.30	3.
14.	csütörtök			7.00	17.30	4.
15.	péntek		Gyertyagyújtás: 17.31	8.00	17.30	5.
16.	szombat	PKUDÉJ	Vége: 18.37	8.00	17.45	6.
17.	vasárnap	ZÁJIN ÁDÁR		8.00	17.45	7.
18.	hétfő			7.00	17.45	8.
19.	kedd			7.00	17.45	9.
20.	szerda			7.00	17.45	10.
21.	csütörtök	ESZTER BÖJTJE	Vége: 18.29	7.00	17.45	11.
22.	péntek		Gyertyagyújtás: 17.41	7.00	17.45	12.
23.	szombat	VÁJIKRÁ SÁBÁT ZÁCHOR MÖGILÁ OLVASÁS KEZDETE	Vége: 18.47	8.00	18.00 19,00	13.
24.	vasárnap	PURIM		8.00	18,00	14.
25.	hétfő	SUSÁN PURIM		7.00	18.00	15.
26.	kedd			7.00	18.00	16.
27.	szerda			7.00	18.00	17.
28.	csütörtök			7.00	18.00	18.
229.	péntek		Gyertyagyújtás: 17.51	8.00	18.00	19.
30.	szombat	CÁV	Vége: 18.58	8.00	18.15	20.
31.	vasárnap	NYÁRI IDŐSZÁMÍTÁS KEZDETE		8.00	19.00	21.

Á
D
Á
R
I.

Á
D
Á
R

II.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Ismeretlen zsidók nyomában LXX. Osvát Ernő

Osvát Ernő, születési nevén Roth Ezékiel (Nagyvárad, 1876. április 7. – Budapest, 1929. október 28.) szerkesztő, irodalomkritikus, író. 1908–1929 között a *Nyugat* folyóirat szerkesztője, Osvát Kálmán író testvére. Roth Ezékielként született zsidó származású családban, gyermekkorában Nagyváradon, a Brüll-házban lakott. Rövid ideig a nagyváradai jogakadémián tanult.

1895-ben Budapestre költözött, jogásznak készült, hamarosan azonban átiratkozott a bölcsészkarra. Első cikke 1897-ben jelent meg az *Esti Újságban*. 1898-tól a *Budapesti Hírlap* közölte irodalmi kritikáit, majd *A Hét* belső munkatársa lett 1899-től. Az 1900-as években az *Új Magyar Szemle* munkatársa volt. 1901-ben kísérletet tett egy önálló folyóirat megindítására, de csak az előfizetési felhívásig jutott el. Folyóirat-szerkesztési tervét csak a következő évben, 1902-ben tudta megvalósítani. 1902–1903 között a *Magyar Génuszt* szerkesztette.

1905-ben Fenyő Miksával megalapította a rövid életű *Figyelő* című folyóiratot. Az 1908-ban indult *Nyugat* munkatársa (első főszerkesztője: Ignotus és Fenyő Miksa), majd főszerkesztője volt. Számos tehetséget fedezett fel (Babits Mihály, Móricz Zsigmond, Illyés Gyula, Németh László stb.). Később szerkesztői szerepe csökkent, s megélhetési gondokkal is küzdött. Otthagyta a *Nyugatot*, csak a *Magyarországi Tanácsköztársaság* bukása után lett újból a lap irányítója. Átesett a spanyolnáthán, több veseoperáción. Lánya tüdőbajban halt meg, 1927-ben pedig felesége, Steiner Cornélia öngyilkos lett. Osvát Ernő 1929-ben lánya halála miatti elkeseredésében öngyilkosságot követett el, szíven lőtte magát.

Keveset írt, aforizmái, gyűjteményes kötete csupán halála után jelent meg. Kvalitásérzékelével egyedülálló tekintélyt szerzett kortársai körében, ami azóta is mérceként van jelen irodalmunkban. A magyar irodalom – Kazinczy Ferenc mellett – egyik legnagyobb irodalomszervezője, kritikusa volt.

- Utolsó lakhelyén, a róla elnevezett, Budapest VII. kerületi Osvát utca 1. sz. házon emléktábla hirdeti: „Osvát Ernő 1877–1929 kritikus, a modern magyar irodalom nagy hatású szervezője. 1908-tól haláláig a *Nyugat* szerkesztője.”
- Osvát Ernő-díj

Sírja a Kozma utcai Izraelita temetőben: (15-35-3)

Forrás: (wikipedia)

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

I. rész

1944. március 19-1944. március 22 között

1944. március 19. Hajnali 4 órakor, a **Margaréta-terv** alapján, német csapatok lépték át **Magyarország** határát, ellenállás nélkül eljutottak **Budapestre**. **Horthy Miklós** és **Adolf Hitler** előző esti találkozásán kormányzó beleegyezett **Magyarország megszállásába**, és elhatározta, nem mond le kormányzói tisztségéről. **Kállay Miklós** miniszterelnök beadta lemondását és a török követségen keresett menedéket. A **Gestapo** és a **Biztonsági Szolgálat (SD)** kész listák alapján megkezdte a németellenes politikusok, újságírók és más közéleti, gazdasági személyiségek letartóztatását, majd koncentrációs táborba vagy börtönbe való szállítását. A magyar politikai rendőrség támogatta őket.

1944. március 19. **Hitler Magyarország** teljhatalmú birodalmi biztosává nevezte ki **Edmund Veessenmayert**. **Szombathelyi** a hazafelé tartó vonatról parancsot ad le a bevonuló németek barátságos fogadására. **Adolf Eichmann SS Obersturmbannführer** válogatott „zsidótlánítási szakértői” élén érkezett **Budapestre**.

1944. március 19. **Budapesten született Szécsi Pál** népszerű táncdalénekes, **Szécsi Ferenc** nyelvész, író (**Idegen szavak nagyszótára, Szállóigék, Általános műveltség lexikonja stb. szerzője**) és **Szemere Klára** külkereskedelmi levelező harmadik gyermeke. A zsidóüldözések miatt a szülők gyermekeiket megkeresztelték. A háború alatt bujkált a család. Édesapját **1945. január 6-án** a nyilasok agyonlőtték. **Szécsi Pál** is csak felnőtt korában tudta meg, hogy mind édesapja, mind édesanyja zsidó volt. **Magyarország** német megszállása nagyobb atrocitások nélkül történt: részben igaznak bizonyult **Weichs vezértábornagy** híressé vált szófordulata, miszerint **Magyarország** megszállása **harc nélkül 24, harc esetén 12 órát** fog igénybe venni, mert akkor elmaradnak az üdvözlő beszédek.

1944. március 20. **Krumey** és **Wisliceny** közölték a zsidóság vezetőivel, hogy ezentúl a magyarországi zsidóság ügyei a németek hatáskörébe tartoznak.

1944. március 20. A **Gestapo** lefoglalta, kirabolta majd „kisegítő toloncházként” működtette az **Országos Rabbiképző Intézet** épületét. A **Budapesten** letartóztatott zsidók többsége a **tolonházakon** keresztül került a **kistarcsai, topolyai, csepeli** és más **internálótáborokba**.

1944. március 21. **Eichmann** utasítására **Stern Samu** vezetésével megalakult az ország egész zsidósága feletti hatóság, a **Magyar Zsidók Központi Tanácsa**: **Boda Ernő, Pető Ernő, Wilhelm Károly** a pesti, **Csobádi Samu** a budai neológ hitközség, **Kahan-Frankl Samu** és **Freudiger Fülöp**, az **ortodox hitközség**, valamint **Kahan Niszon** a **cionisták** képviseletében.

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

I. rész

1944. március 22. Német nyomásra Horthy Sztójay Döme szolgálaton kívüli altábornagy, volt berlini követet kormányalakítással bízta meg. Dimitrije Stojakovic néven született 1883. január 5-én a vajdasági Versecen (Vrsac) egy szerb biztosítási ügynök fiaként. A pécsi hadapródiskolát, majd 1910-ben a bécsi Hadiiskolát végezte el. A "nagy háborúban" vezérkari századosként, utóbb őrnagyként harcolt különböző hadszíntereken és alakulatoknál. 1917-ben a főparancsnokság hírszerző-kémelhárító osztályára helyezték, itt szolgált a forradalmak idején is. A vesztes világháború után belépett Horthy nemzeti hadseregébe, az 1920-as évek elején a Honvédelmi Minisztériumban a hírszerzés-kémelhárítás egyik vezetője volt. 1925-ben ezredesként a berlini magyar nagykövetség katonai szakelőadója lett, 1927-től katonai attaséként dolgozott a német fővárosban, nevét ekkor magyarosította.

1944. március 22. Fellázdak és kitörtek a sátoraljaújhelyi börtön politikai foglyai. A lázadásba a köztörvényeseket nem vonták be. A rabok majdnem fele 23 évesnél fiatalabb volt, és fiatal kora ellenére súlyos ítéletekkel (8-10 éves) rendelkezett. Többségében antifasiszta ellenállókból, politikai foglyokból álló rabcsoport által indított, előre megszervezett szökéssorozat április 6-án fejeződött be az utolsó szökevények elfogásával és rögtönítélő bíróság összehívásával. A kitöréssel közvetlen összefüggésben – a kivégzettekkel együtt – összesen 60 fő halt meg.

1944. március 22. Délután német katonaság érkezett Ungvárra. A bevonuló és beszállásolt német katonák hamar felborították a város nyugalma: „mikor a németek bejöttek, óriási lárma volt a városban”, a városban azonnal túszokat szedtek, akiknek a szabadon bocsátását több mint egymillió pengő hat órán belüli előteremtésétől tették függővé. Az önkényeskedés sem volt ritka: „Még húsvét előtt, éppen az ünnep előtti napon jöttek be a mi lakásunkba a németek. Minden zsidó lakást felkerestek, és amit csak értek, összeraboltak.” A németek részéről elkövetett atrocitásokat a helyi rendőrkapitányságok bejelentették a Belügyminisztériumnak, onnan várva tájékoztatást. A minisztérium válasza azonban jelentősen késett, csak 1944. április 19-én érkezett meg. Ez a magyar hatóságok, a német biztonsági szolgálat (SD) és a német fegyveres erők közötti kapcsolatot úgy szabályozta, hogy a helyi magyar közigazgatást egyszerűen alárendelte a német igényeknek és kívánalmaknak. A hirdetést jegyző Megay László ungvári polgármester a megkülönböztető sárga csillag használatát, illetve a zsidó lakosoknál alkalmazott nem zsidók munkavállalásának tilalmát emelte ki. Megayt később Komáromba helyezték, mint polgármester meghirdette és megszervezte ott a lakosság számára az önkéntes kitelepülést a Német Birodalomba, de a többség ennek ellenére lakóhelyén maradt. Nem sokan tudják, hogy Megay, aki amúgy dr. Pesovnik László volt, anyai nevén lett dr. Megay László és 1925 és 1928 között nyolc alkalommal szerepelt a magyar labdarúgó válogatottban és Sidneyben halt meg 1959-ben.

Hentzi László felvételénél – a fény előke gombos, Nagy Megayhoz valóra látszó hasonlóságot.

1944. március 22. Délután német katonaság érkezett Ungvárra. A bevonuló és beszállásolt német katonák hamar felborították a város nyugalma: „mikor a németek bejöttek, óriási lárma volt a városban”, a városban azonnal túszokat szedtek, akiknek a szabadon bocsátását több mint egymillió pengő hat órán belüli előteremtésétől tették függővé. Az önkényeskedés sem volt ritka: „Még húsvét előtt, éppen az ünnep előtti napon jöttek be a mi lakásunkba a németek. Minden zsidó lakást felkerestek, és amit csak értek, összeraboltak.” A németek részéről elkövetett atrocitásokat a helyi rendőrkapitányságok bejelentették a Belügyminisztériumnak, onnan várva tájékoztatást. A minisztérium válasza azonban jelentősen késett, csak 1944. április 19-én érkezett meg. Ez a magyar hatóságok, a német biztonsági szolgálat (SD) és a német fegyveres erők közötti kapcsolatot úgy szabályozta, hogy a helyi magyar közigazgatást egyszerűen alárendelte a német igényeknek és kívánalmaknak. A hirdetést jegyző Megay László ungvári polgármester a megkülönböztető sárga csillag használatát, illetve a zsidó lakosoknál alkalmazott nem zsidók munkavállalásának tilalmát emelte ki. Megayt később Komáromba helyezték, mint polgármester meghirdette és megszervezte ott a lakosság számára az önkéntes kitelepülést a Német Birodalomba, de a többség ennek ellenére lakóhelyén maradt. Nem sokan tudják, hogy Megay, aki amúgy dr. Pesovnik László volt, anyai nevén lett dr. Megay László és 1925 és 1928 között nyolc alkalommal szerepelt a magyar labdarúgó válogatottban és Sidneyben halt meg 1959-ben.

Folytatjuk...

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

MEGHÍVÓ PURIM 2024

Idén 2024. március 23.-án szombat este 19:00-tól MEGILA olvasás. Vasárnap a reggeli imádkozás keretein belül újra olvassuk a MEGILÁT. Purim legnagyobb és legfontosabb micvája meghallgatni Eszter Könyvét. Vasárnap délután tartjuk zsinagógánkban a PURIMI BULIT. Kérjük a gyerekek jelmezből jöjjenek. Megjelenésükre számítunk, mindenkit szeretettel várunk.

Elöljáróság

2024. 03. 23. MEGILA OLVASÁS (19:00)

2024. 03. 24. MEGILA OLVASÁS (8:00)

2024. 03. 24. PURIMI BULI (16:30)

Fuvarpress

Újraavasztották dr. Kunos Pétert a BZSH ügyvezetőjének

Szerda délután tartotta közgyűlését a Budapesti Zsidó Hitközség a Síp utcai székház dísztermében.

Dr. Frölich Róbert országos főrabbi nyitóimáját és Mester Tamás BZSH elnök köszöntőjét és elmúlt évi összegzését követően dr. Kunos Péter ügyvezető igazgató számolt be a közgyűlési tagoknak az elmúlt évről.

Az igazgató a teljesség igénye nélkül áttekintette az éves zárszámadást, és rövid tájékoztatást adott. A **BZSH lényeges beruházásokat** valósított meg **saját erőből** az elmúlt évben, gondolva a konyhai berendezésekre a népkonyhában, az **újpesti otthonban**, és **templomkörzetekben** is.

Tájékoztatót adott a **Kosher Deli** működtetéséről, és az új bérleti szerződés megkötéséről. A zárszámadást a közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

Ezt követően került sor az ügyvezető igazgató választásra. A lejárt mandátumú dr. **Kunos Péter** posztjára **egyetlen jelölt** volt és a **BZSH** közgyűlése **50 érvényes** és **nyolc érvénytelen** szavazattal újraavasztotta őt a **Budapesti Zsidó Hitközség ügyvezető igazgatójának**.

A közgyűlés végén a záróimát **Radnóti Zoltán** főrabbi mondta el.

Forrás: (bzsh)

Heti Jahrzeit:

Rav Zvi Yehuda Kook

bef. rész

Bár **Kook** helytelenítette a vallási kényszert **Izraelben**, azzal érvelt, hogy a béke rabbinikus felfogása, a **shalom** az abszolút igazságosság állapotát tükrözi, amely időnként megköveteli a kényszerítő erő alkalmazását, és nem vonja maga után, mint a modern feltevés, az erőszak alkalmazásáról való elvi lemondást. Béke csak akkor lesz, ha a **bibliai Izrael földje** újjáéled, a **templommal** és a világ népeinek a kiválasztott népnek való alárendeltségével.

Határozottan ellenezett minden olyan politikai lépést, amely **Izrael földjének** egyes részeiről való lemondásra irányult. „**Mi nem a hódítók nemzete vagyunk. Visszatérünk atyáink földjére. Senkinek, egyetlen miniszterelnöknek sincs felhatalmazása arra, hogy lemondjon az ország bármely részéről. Az egész Izrael népe, a pakisztáni zsidóké, az Egyesült Államoké és a Szovjetunióé**”.

Kapcsolata Meir Kahane-nal

Meir Kahane rabbi özvegye szerint **Kook** nagyon csodálta **Kahane**-t. Amikor **Kahane** politikai pártot alapított, **Kook** támogatta a **Knesszetbe** való bejutását. Bár eredetileg a **Nemzeti Vallási Párt** elkötelezett támogatója volt, **1974**-ben szakított velük, miután ellenállása miatt beléptek a **Rabin-kormányba**. A **Kahane**-nak írt támogató levelében a következőket írta: „**Meir Kahane** rabbi jelenléte és megalkuvást nem ismerő szavai a **Knesszet** emelvényéről kétségtelesenül erőt és értéket adnak az egész **Izrael földjéért folytatott kötelező küzdelemhez**”. **Kahane** támogatásának bejelentését és levelét a **Jewish Telegraphic Agency** rendelkezésére bocsátotta.

Tanítványa, **Uzi Kalheim** rabbi szerint azonban **Kook Kahane** támogatása sokkal **árnyaltabb** volt. A rabbi helyeselte **Kahane** tevékenységét az **Egyesült Államokban** a zsidók védelme és a zsidó büszkeség erősítése érdekében. **Izraelben** azonban **Kook** nem értett egyet **Kahane álláspontjaival**, de úgy vélte, hogy **Kahane**-nak joga van helyet kapni a **Knesszetben**, és ott kifejezni nézeteit, még akkor is, ha **Kook** nem értett velük egyet. Idézik, amikor kifejezetten azt írta, hogy **Kahane** támogatása „**nem azonosult vagy nem kapcsolódott szavainak és céljainak konkrétumaihoz**”.

A palesztinokról/arabokról alkotott nézetek

Kook nézete szerint **Izrael és az arabok harca Izrael földjéért nemzeti harc**. Bár tagadta, hogy a zsidók valaha is elüldözték volna a **palesztinokat** az **1948-**

Heti Jahrzeit:

Rav Zvi Yehuda Kook

bef. rész

49-es palesztin exodus során - szerinte ők mindannyian egyszerően önszántukból, gyávaságból vagy túlzott félelemből menekültek el -, **Zvi Kook** úgy vélte, hogy a maradottak maradhatnak, amennyiben elfogadják, hogy a föld zsidó, és beletörődnek kisebbségi státuszukba.

1967 előtt az **arabok** és az **izraeliek** közötti **konfliktust etnikai** és nem vallási konfliktusnak tekintette. **1967**-ben az **arabok** és az **izraeliek** közötti **konfliktust** etnikai és nem vallási konfliktusnak tekintette. Szerinte a **keresztényekkel** ellentétben, akiket **bálványimádónak** tartott, tisztán **monoteista** népnek számítottak, ezért az ő esetükben a zsidókkal való konfliktus csak múltó ügy lenne. Az egyes kisebbségek jogait tiszteletben kellett tartani.

Amikor az **izraeli legfelsőbb bíróság** úgy döntött, hogy az **Elon Moreh telepescsoportnak** ki kell ürítenie a **palesztin** tulajdonban lévő, **Rujeib** faluhoz tartozó földeket, a rabbi azt mondta híveinek, hogy tartsák be a bíróság ítéletét, annak ellenére, hogy ideológiai nézete szerint „**Eretz Izraelben nem létezik arab föld**”. **Benny Katzover** felidézte: „**A rabbi többször is azt mondta nekünk: "Nem tehetünk kárt Ahmad és Musztafa földjében", hogy nem nyúlhatunk olyan földekhez, amelyek nemzedékek óta az araboké voltak**”.

Több alkalommal levelet küldött újságoknak, amelyben nemtetszését fejezte ki az arabok bántalmazásáról szóló jelentések miatt.

Diákjai

Zvi Kook vallási tekintélyként gyakorolt hatása a telepescsoportmozgalmat mozgató fundamentalista rabbikra bizonyos mértékig hasonlónak tekinthető az olyan vallási személyiségek, mint **Sayyid Qutb** és **Ayatollah Khomeini** hatására az értelmiségiek fiatalabb generációira, akik az **iszlám radikalizálódásában** kiemelkedő szerepet játszottak.

Tanítványai közül a legismertebbek: **Shlomo Aviner** rabbi, **Zvi Thau**, **Yisrael Ariel**, **Zalman Melamed**, **Yitzchak Sheilat**, **Dov Lior**, **Zephaniah Drori**, **Yoel Bin-Nun**, **Eliezer Melamed**, **David Samson**, **Haim Drukman**, **Moshe Levinger** és **Yaakov Ariel**. E diákok közül többen azok közé tartoznak, akiket **települések** és **moshavimok** alapítására bátorított.

Forrás (rabbiak)

RECEPT-TÁR

Tiramisu Babka

Nem is tudom, mit írhatnék ide: a két kedvenc desszertem házassága. Igen, ha létezik tökéletes házasság, ez az.

Hozzávalók: Közepes méretű sütőforma

A tésztához:

- 300 g liszt
- 15 g friss élesztő
- 80 g puha vaj
- 100 ml meleg tej
- 50 g cukor
- 1 csipet só

A töltelékhez:

- 100 g puha vaj

- 80 g barna cukor
- 1 tk instant kávé

A sziruphoz:

- 50 g barna cukor
- 100 ml víz

A tetejére:

- 250 g hideg mascarpone
- 2 ek porcukor
- 1 tk instant kávé

Elkészítés:

A tiramisu-babka elkészítéséhez a tészta hozzávalóit egy keverőtálban összekeverjük, kidagasztjuk, és lefedve, meleg helyen egy óra alatt a duplájára kelesztjük. A töltelék hozzávalóit összekeverjük. A szirup hozzávalóit egy kis edényben 2-3 perc alatt összeforraljuk.

A megkelt tésztát enyhén lisztezett deszkán 1,5 cm vastagra nyújtjuk (törekedjünk téglalap alakot nyújtani), majd megkenjük a vajjas töltelékkel. Hosszában feltekerjük, majd szintén hosszában elfelezzük, és befonjuk. Berakjuk a kenyérsütő formába, és 180 fokra előmelegített sütőben kb. 40 percig sütjük. Ha nagyon pirulna a teteje, az utolsó tíz percben fedjük le. Még melegen leöntjük a sziruppal, és hagyjuk kihűlni.

A tetejére robotgépből kihabosítjuk a mascarponét, majd mehet bele a cukor és a kávé. További 1-2 percig habosítjuk, majd habzsákba töltjük, és rányomkodjuk a kihűlt babkára.

Forrás: (streetkitchen)

IMAI DŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2024. Márc. 22. – 2024. Márc. 29.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
22. péntek	07:00	17:45
23. szombat	8:00	18:00
24. vasárnap	8:00	18:00
25. hétfő	7:00	18:00
26. kedd	7:00	18:00
27. szerda	7:00	18:00
28. csütörtök	7:00	18:00
29. péntek	8:00	18:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
22. péntek	17:41	23. szombat	18:47
29. péntek	17:51	30. szombat	18:58

POÉN SAROK

A kis falu plébánosa kijön a templomból és látja, hogy Miska bácsi, mint mindig, most is tök részeg.

- Miska bácsi, mikor szokik végre le az alkohorról?
- Öreg vagyok én már ahhoz, hogy leszokjak róla.
- Leszokni soha nem késő.
- Akkor még ráérek...

Szombat este megtartottuk a szokásainknak megfelelően a Zájin Ádár halva-csorát. Kitűnő hangulat, sok vendég finom ételek italok. Köszönjük mindazok munkáját, akik részt vettek a szervezésben és a lebonyolításban.

Vasárnap tartott Jahrzeit-ot Zinner Jutka klubvezetőnk férje Zinner Iván után. Az imádkozáson részt vett az elhunyt felesége, gyerekei és unokája. Rendkívül finom és bőséges tikunt adott a család Iván emlékére.

Máházor – „sorozat”, „ünnepi imakönyv”

Az egyes ünnepek különleges imarendjének megfelelően összeállított imakönyvsorozat.

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilélek tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt március 27.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuváros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084

Nagy Fuváros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Technikai asszisztens: Andrassy Béla